

του Μιχαήλ Χούλη, Θεολόγου

Στη θαυμάσια παραβολή του Ασώτου Υιού, ή καλύτερα του Εύσπλαχνου Πατέρα (όπως είναι ο Θεός), τα χαρακτηριστικά που την καθιστούν μοναδικό πνευματικό διαμάντι στο διηνεκές είναι η αναφορά του Χριστού:

στην απομάκρυνση από το Θεό που προξενεί όλα τα δεινά,

στην ανάγκη μη απελπισίας και απόγνωσης από τον άνθρωπο που υποφέρει ή αμαρτάνει (ο Θεός είναι μεγάλος και το έλεός Του άπειρο),

στην ανάγκη ελπίδας, μετάνοιας και επιστροφής στην αγαπητική αγκαλιά του Θεού,

στην ταπείνωση που απαραίτητα συνοδεύει την μετάνοια, χωρίς την οποία η μετάνοια δεν είναι πραγματική,

στην αγάπη και συμπαράστασή μας προς τους παθόντες, ενδεείς και υποφέροντες συνανθρώπους μας ως να είναι αδέρφια μας,

στην ανάγκη εξαφάνισης του θυμού, της ζήλιας και της ανυπακοής προς το Θεό,

στην ανάγκη αποφυγής της αυθάδειας, της σκληρότητας και της μικροψυχίας προς τους κατά τη γνώμη μας «έξω» της θείας Βασιλείας ευρισκόμενους, επειδή υποτίθεται δεν ζούσαν ή δεν ζουν σύμφωνα με το θέλημα του Θεού.

Όλα τα παραπάνω σηματοδοτούν την πορεία του χριστιανού προς την κατά Χάριν ένωση με τον Τριαδικό Θεό και εξηγούνται μέσα από την πολύ διδακτική ιστορία της προαναφερόμενης παραβολής, που περιγράφει τα εξής:

Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους. Ο νεότερος από αυτούς (που συμβολίζει επίσης τον ελληνισμό, που κλήθηκε και ξεχωρίστηκε από τον Θεό ανάμεσα σε άλλα έθνη) είπε στον πατέρα του: "Πατέρα, δώσε μου το μέρος της περιουσίας που μου ανήκει" (δικαιωματικά τού ανήκε το 1/3). Εκείνος διαίρεσε σ' αυτούς την περιουσία (ο Θεός σέβεται την ελευθερία του ανθρώπου, ακόμη κι αν ο τελευταίος ξεφύγει προς το χειρότερο). Και μετά από λίγες ημέρες, αφού τα σύναξε όλα ο νεότερος γιος (η απερισκεψία της ανωριμότητας), αποδήμησε σε χώρα μακρινή (έφυγε μακριά από τη Χάρη του Θεού) και εκεί διασκόρπισε την περιουσία του (ό,τι δηλαδή καλό χαρακτήριζε την συμπεριφορά του) ζώντας άσωτα (βουτηγμένος στα πάθη του ξέχασε την ανάγκη καλλιέργειας των εντολών του Θεού και την άπειρη αγάπη Του). Όταν αυτός τα δαπάνησε όλα (και υποδουλώθηκε στο δαιμονικό θέλημα και στις χαμερπείς ηδονές), έγινε ισχυρός λιμός στη χώρα εκείνη (πεινούσε από τη θεία ευλογία, την οποία οικειοθελώς αρνήθηκε) και άρχισε να στερείται (ένοιωσε βαθιά το αίσθημα της αποξένωσης από το Θεό, την έλλειψη πνευματικής ομορφιάς, της θείας προστασίας και της όντως Ζωής).

Τότε πήγε και προσκολλήθηκε σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας

(απομακρύνθηκε από την Εκκλησία και οδηγήθηκε στα είδωλα και τις παρασυναγωγές) και τον έστειλε στους αγρούς του να βόσκει χοίρους (ζωώδης ξεπεσμός ανάμεσα σε ανθρώπους που υποφέρουν από την άρνηση του Αγίου Πνεύματος). Και αυτός επιθυμούσε να χορτάσει από τα ξυλοκέρατα (στην αρχή είναι γλυκά στο στόμα αλλά αμέσως μετά αφήνουν ανούσια γεύση= η αμαρτία μόνο προσωρινά είναι γλυκιά) που έτρωγαν οι χοίροι (από άχρηστες ή και ανήθικες δηλαδή συνήθειες, που κάποιοι νομίζουν ότι μπορούν να δώσουν νόημα στην εφήμερη και ά-Χαρη ζωή τους) και κανείς δεν του έδινε (δεν χορταίνεις πνευματικά από την αμαρτία, διότι σ' αφήνει πάντα υπαρξιακά κενό και με πρόσκαιρη μόνο ευχαρίστηση). Τότε συνήλθε (αναλογίστηκε σε πόση κατάπτωση βρέθηκε) και είπε: "Σε πόσους μισθωτούς του πατέρα μου περισσεύουν άρτοι, ενώ εδώ εγώ χάνομαι από λιμό. Αφού σηκωθώ, θα πορευτώ προς τον πατέρα μου και θα του πω: Πατέρα, αμάρτησα στον ουρανό και μπροστά σου, δεν είμαι άξιος πια να ονομάζομαι γιος σου. Κάνε με όπως έναν από τους μισθωτούς σου". Και σηκώθηκε και ήρθε προς τον πατέρα του (προς τον χαμένο του Παράδεισο, την μυστηριακή ζωή που είχε χάσει, τον γεμάτο αγάπη Θεό του).

Ενώ λοιπόν αυτός απείχε ακόμα μακριά, τον είδε ο πατέρας του (στην ουσία ο Θεός δεν τον άφησε ποτέ, αλλά περίμενε την κίνησή του) και τον σπλαχνίστηκε (απείρωσ αγαπά ο Θεός χωρίς διακρίσεις, είναι απείρωσ φιλόανθρωπος και εύσπλαχνος) και, αφού έτρεξε (σπεύδει ο Θεός προς συνάντηση του πεσόντος ανθρώπου, αλλά εμείς είμαστε που οφείλουμε να ανοίξουμε ελεύθερα την ψυχική θύρα), έπεσε πάνω στον τράχηλό του, τον σφιχταγκάλιασε και τον καταφιλούσε (η σχέση με το Θεό περιλαμβάνει ανείπωτη χαρά, ομορφιά, ειρήνη, ασφάλεια). Του είπε τότε ο γιος: "Πατέρα, αμάρτησα στον ουρανό και μπροστά σου, δεν είμαι άξιος πια να ονομαστώ γιος σου" (μετανόησε, και πόθησε έντονα την αληθινή ζωή εν τω Χριστώ). Είπε όμως ο πατέρας προς τους δούλους του: "Γρήγορα, φέρτε έξω την πρώτη στολή και ντύστε τον (τη νέα ζωή του Βαπτίσματος), και δώστε δαχτυλίδι στο χέρι του (το Χρίσμα και την δύναμη του Παρακλήτου) και υποδήματα στα πόδια (η αυθεντική πίστη, που σου δίνει ουράνια φτερά), και φέρτε το καλοθρεμμένο μοσχάρι, σφάξτε το (τον άμωμο Αμνό, το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου, εις ζωήν αιώνιον), να φάμε να ευφρανθούμε (χαίρονται οι πολίτες του Ουρανού, άγγελοι και άγιοι, με τη μετάνοια και ενός ακόμη αμαρτωλού), γιατί αυτός ο γιος μου ήταν νεκρός και ξανάζησε, ήταν χαμένος και βρέθηκε (ήταν πνευματικά νεκρός και αναστήθηκε)". Και άρχισαν να ευφραίνονται (απ' αυτή τη ζωή, που ως Εκκλησιαστική, λατρευτική και αναγωγική είναι η πρόγευση των Εσχάτων).

Ο γιος του ο πρεσβύτερος (που συμβολίζει πολλούς Εβραίους της εποχής εκείνης, οι οποίοι δεν δούλευαν από αγάπη αλλά από συμφέρον στον Κύριο) ήταν τότε στον αγρό. Και καθώς ερχόταν και πλησίασε στην οικία (στην Εκκλησία ως γνήσια συνάντηση των προσώπων και αγαπητικού τρόπου ζωής), άκουσε συμφωνίες οργάνων και χορούς (όπου ο Θεός εκεί και η αυθεντική χαρά) και, αφού προσκάλεσε έναν από τους δούλους, ζητούσε να μάθει τι σήμαιναν αυτά (δεν βίωνε υγιή κοινωνικότητα, δεν συμμετέχει απευθείας αλλά μέσω τρίτων, γι' αυτό δεν μπήκε ούτε μέσα). Ο υπηρέτης τού είπε: "Ο αδελφός σου επέστρεψε, και έσφαξε ο πατέρας σου το μοσχάρι το καλοθρεμμένο, γιατί τον έλαβε πίσω υγιή". Αυτός τότε

οργίστηκε (και ζήλεψε πολύ, δεν συγκινήθηκε, γιατί δεν είχε αγάπη μέσα του, αλλά ξερή και τυπική καρδιά) και δεν ήθελε να εισέλθει, αλλά ο πατέρας του βγήκε έξω και τον παρακαλούσε να μπει μέσα (ο Θεός με άπειρους τρόπους, και ιδιαίτερα με τη Θεία Μετάληψη και την Εξομολόγηση, παρακαλεί για συμφιλίωση, ενώ εμείς οι άνθρωποι συγκρουόμαστε μεταξύ μας ασταμάτητα). Εκείνος αποκρίθηκε και είπε στον πατέρα του: “Ίδού, τόσα έτη σε υπηρετώ σαν δούλος και ποτέ δεν παράβηκα εντολή σου (εκφράζει τον τυπικό και «καθώς πρέπει άνθρωπο», χωρίς όμως αληθινά αισθήματα), αλλά σ’ εμένα ποτέ δεν έδωσες ένα κατσίκι, για να ευφρανθώ μαζί με τους φίλους μου. Όταν όμως αυτός ο γιος σου ήρθε (εκφράζεται υποτιμητικά για τον αδελφό του), που σου κατάφαγε το βιος με τις πόρνες, έσφαξες γι’ αυτόν το καλοθρεμμένο μοσχάρι”! Εκείνος του είπε: “Παιδί μου, εσύ πάντοτε είσαι μαζί μου, και όλα τα δικά μου είναι δικά σου. Έπρεπε όμως να ευφρανθούμε και να χαρούμε, γιατί ο αδελφός σου ήταν νεκρός και έζησε, και χαμένος και βρέθηκε”».

Ο μεγαλύτερος αδελφός δεν συγχώρεσε τον μικρότερο αδελφό του, δεν τον αποδέχθηκε, διότι δεν τον αγαπούσε, και διότι, ένεκα αλαζονείας, θεώρησε εαυτόν ανώτερο και σπουδαιότερο άνθρωπο. Όταν όμως δίδαξε ο Χριστός την Κυριακή Προσευχή, συνέχισε ως εξής: «Εάν συγχωρήσετε στους ανθρώπους ό,τι κακό έχουν κάνει, θα συγχωρήσει και εσάς ο Πατέρας σας ο Ουράνιος. Εάν όμως δεν συγχωρείτε τους ανθρώπους, τότε ούτε και ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τα παραπτώματά σας» (Ματθ. 6, 14-15). Και πάλι λέγει ο Χριστός: «Σας δίνω νέα εντολή, να αγαπάτε ο ένας τον άλλο..... έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι ότι είστε μαθητές μου, αν έχετε αγάπη ο ένας για τον άλλον» (Ιω. 13, 34-35). Απαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση για να βαδίσουμε προς την τελεία εν Χριστώ ζωή, αλλά και αποτέλεσμα της θείας Χάριτος, είναι η δύναμη να συγχωρούμε ακόμη και τους εχθρούς μας. Αν όμως η καρδιά είναι στον άνθρωπο κλειστή, και ο άνθρωπος υποτάσσεται στα άλογα πάθη και ένστικτα, τότε ο νους του (ο οφθαλμός της ψυχής) είναι υποδουλωμένος στο κακό, στην αντικοινωνικότητα, στην οίηση, στην έλλειψη αγάπης. Ο χειρότερος τύραννος είναι τότε η στέρση της εσωτερικής ελευθερίας του ανθρώπου και η αδυναμία του να υψωθεί πάνω από τον ξεπεσμένο εαυτό του για να αναπνεύσει, δια της Χάριτος του Θεού, τις δωρεές του Παρακλήτου Πνεύματος.

Βοηθήματα:

‘Το καταναυκτικό Τριώδιο’, Νικολάου Νευράκη, Αθ. 1995

‘Μεγάλη Σαρακοστή, πορεία προς το Πάσχα’, Αλεξάνδρου Σμέμαν, Ακρίτας 1984

‘Τι γιορτάζουμε από το Τριώδιο έως την Πεντηκοστή;’, Ιερομ. Ιερωνύμου Δελημάρη, Ναύπακτος 2001